

**Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
Кафедра журналістської творчості,
реклами та зв'язків із громадськістю**

К.О.Доценко, В.В.Костюк

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КУРСОВИХ, БАКАЛАВРСЬКИХ, ДИПЛОМНИХ І
МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

**для студентів денної та заочної
форм навчання факультету журналістики
(спеціальності “Журналістика”,
“Реклама та зв'язки із громадськістю”,
“Медіа-комунікації”)**

**Затверджено
Вченою радою ЗНУ.
Протокол № 6 від 21 лютого 2012 року**

**Запоріжжя
2012**

**Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
Кафедра журналістської творчості,
реклами та зв'язків із громадськістю**

К.О. Доценко, В.В.Костюк

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КУРСОВИХ, БАКАЛАВРСЬКИХ, ДИПЛОМНИХ І
МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

**для студентів денної та заочної
форм навчання факультету журналістики
(спеціальності “Журналістика”,
“Реклама та зв'язки із громадськістю”,
“Медіа-комунікації”)**

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № 6 від 21 лютого 2012 року

Запоріжжя
2012

УДК: 070 (076)
ББК: Ч 612я73 + Ч48я73
Д 714

Рецензент
Кандидат філологічних наук, доцент
І.С.Бондаренко
Відповідальні за випуск:
к.філол.н., доц. К.О.Доценко,
к.пед.н., доц. В.В.Костюк

Д 714 Доценко К.О., Костюк В.В. Методичні рекомендації до написання курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт. Для студентів денної та заочної форм навчання факультету журналістики (спеціальності “Журналістика”, “Реклама та зв’язки із громадськістю”, “Медіа-комунікації”)/ К.О. Доценко, В.В. Костюк. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – 70 с.

Методичні рекомендації містять комплекс унормованих порад і універсальних прикладів, що дозволяють студентам грамотно й методично правильно виконувати наукові роботи різного рівня: курсові, кваліфікаційні роботи бакалавра, дипломні, магістерські.

Методичні рекомендації призначені для студентів 1-7 курсів денного і заочного відділень факультету журналістики (спеціальності “Журналістика”, “Реклама та зв’язки із громадськістю” і “Медіа-комунікації”) та їх наукових керівників і нормоконтролерів.

УДК: 070 (076)
ББК: Ч 612я73 + Ч48я73

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ 1. Загальні вимоги щодо написання курсових, кваліфікаційних, дипломних і магістерських робіт.....	7
Розділ 2. Загальні правила оформлення курсової, кваліфікаційної, дипломної і магістерської роботи.....	9
Розділ 3. Основні вимоги до написання курсової роботи.....	15
Розділ 4. Основні вимоги до написання кваліфікаційної роботи бакалавра.....	26
Розділ 5. Основні вимоги до написання дипломної роботи.....	42
Розділ 6. Основні вимоги до написання магістерської дисертації.....	48
Коротке резюме.....	52
Список використаних джерел.....	53
Додатки.....	55

ВСТУП

Шановне студентство!

Вашій увазі пропонуються уніфіковані вказівки щодо написання наукових праць під час навчання на факультеті журналістики. Кожний рік Вашого навчання передбачає за два семестри підготувати й захистити роботу (курсову, кваліфікаційну роботу бакалавра, дипломну, магістерську), яка свідчить про рівень вашого зростання у сфері наукових знань. Крім того, вміщені у методичці загальні норми дозволяють грамотно оформити написання будь-якої наукової праці (стаття, тези, реферат тощо).

Всі ми знаємо відомий вираз “Зустрічають за свитиною...”, - науковий світ – не виняток. Дотримання загально визначених стандартів щодо написання наукових робіт, починаючи з молодших курсів, з одного боку, дозволить Вам зарекомендувати себе якнайкраще під час подальшого написання наукових робіт і репрезентації їх на різноманітних конкурсах, у тому числі й на всеукраїнському й міжнародному рівнях. З іншого – дотримання певних загальноусталених схем скоротить час Вашої праці над роботою, оскільки не треба буде займатися переробкою загальної структури (формальний аспект) на вимогу вашого наукового керівника, а дозволить більше уваги приділити змісту.

Уміщені в методичних вказівках вимоги та приклади оформлення курсових, кваліфікаційних робіт бакалавра, дипломних і магістерських робіт допоможуть Вам правильно як за формою, так і за змістом писати й оформляти свої твори.

Окремо хотілося б сказати **про мову написання роботи**. Всі дослідження є зразком наукового стилю, для якого характерна логічна послідовність викладу, впорядкована система зв'язків між частинами висловлення, використання обмеженого кола мовних засобів і прийомів. Як вважає А.Д. Коваль, "спільною рисою, яка єднає всі різновиди наукових текстів, є широке використання термінів, перевага іменників над

дієсловами (ці іменники називають поняття абстраговані, узагальнені, далекі від конкретних побутових предметів і явищ; прикметники як означення теж типізують і узагальнюють; дієслова вказують на чинність понять, а не на конкретні дії та ін.". До цих вимог теоретика стилістики варто додати ще й такі: наукова мова роботи не повинна містити розмовних конструкцій, риторичних запитань, вигуків, діалектизмів, просторіч.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ, КВАЛІФІКАЦІЙНИХ, ДИПЛОМНИХ І МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

1.1 Написання курсових, кваліфікаційних, дипломних і магістерських робіт на факультеті журналістики передбачає виявлення у студентів нахилів до наукової праці, які з часом можуть бути розвинені у подальшій діяльності під час написання дисертацій на здобуття вчених звань кандидата та доктора наук.

1.2 З огляду на необхідність дотримання єдиних загальноприйнятих стандартів по Україні, це методичне видання становить на меті пояснити й установити єдині норми щодо написання наукових праць на факультеті журналістики ЗНУ. Необхідно неухильно дотримуватися порядку подання окремих видів текстового матеріалу, таблиць, формул та ілюстрацій.

1.3 Назва курсової, кваліфікаційної роботи бакалавра, дипломної або магістерської роботи повинна бути, по можливості, конкретною і короткою, відповідати суті вирішуваної наукової проблеми, вказувати на мету курсового, кваліфікаційного, дипломного або магістерського дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви варто додати кілька слів, що конкретизують матеріал, який було взято для вивчення певної проблеми.

Наприклад,

“СКЛАДОВІ ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ЖУРНАЛІСТА

або

“ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНЕ РОЗМАЇТТЯ РЕКЛАМИ В ПРЕСІ ЗАПОРІЖЖЯ.

1.4 У назві бажано не використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів **“ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ...”**, **“ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ШЛЯХІВ...”**, **“ДЕЯКІ**

ПИТАННЯ...”, “МАТЕРІАЛИ ДО ВИВЧЕННЯ...”, “ДО ПИТАННЯ...” і т.ін., в яких не відбито в достатній мірі суть проблеми.

1.5 При написанні курсової, кваліфікаційної, дипломної або магістерської роботи студент повинен обов’язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати для своєї роботи.

1.6 У разі виявлення використаного запозиченого матеріалу без посилання на автора або джерело викладач має право не допустити курсову, кваліфікаційну, дипломну або магістерську роботу до захисту або в окремих випадках знизити оцінку до мінімальної.

1.7 У курсовій, кваліфікаційній, дипломній або магістерській роботі треба стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень і тавтології.

1.8 Курсову, кваліфікаційну, дипломну або магістерську роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису в надрукованому вигляді, враховуючи правила оформлення, що будуть викладені на подальших сторінках.

NB! Повністю завершена кваліфікаційна, дипломна, магістерська робота подається автором на відповідну кафедру не пізніше 1 березня (для студентів заочного відділення) і 15 березня (стаціонару).

Курсові роботи подаються на відповідну кафедру не пізніше 5 квітня (стаціонар), та не пізніше чим за 2 тижні до початку сесії (заочне відділення), в якій виставляється оцінка.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ, КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ, ДИПЛОМНОЇ І МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1 Загальні правила

Роботу друкують за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через міжрядковий інтервал 1,5 (полуторний), шрифт – Times New Roman (TNM) 14.

Обсяг основного тексту курсової роботи має бути 20-25 друкованих сторінок, кваліфікаційної – 40-45 сторінок, дипломної – 50-70 сторінок, магістерської – 80-90 сторінок (250-342 тис.знаків).

Кількість використаних джерел має складати: для курсової роботи – 20-30 одиниць, для кваліфікаційної роботи бакалавра – 30-40 одиниць, для дипломної – 50-70 одиниць, для магістерської – 70-100 джерел.

Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий –25, правий –15, верхній –20, нижній –20.

Шрифт має бути чітким, друкарські помилки, описки, графічні неточності можна виправляти методом підчищення лезом або зафарбовування білою фарбою (коректором). Кількість виправлень – не більше 2-3 на сторінці.

2.2 Оформлення заголовків і підзаголовків

ЗАГОЛОВКИ структурних розділів курсової, кваліфікаційної (творчої), дипломної та магістерської робіт: „**ЗАВДАННЯ**”, (для кваліфікаційних, дипломних і магістерських), „**РЕФЕРАТ**” (для дипломних і магістерських), „**ЗМІСТ**”, „**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ**”, „**ВСТУП**”, „**РОЗДІЛ**”, „**ВИСНОВКИ**”, „**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**”, „**ДОДАТКИ**” друкують

великими жирними літерами і відцентровують щодо тексту. Кожну структурну частину курсової, кваліфікаційної, дипломної і магістерської роботи (**ЗАВДАННЯ, РЕФЕРАТ, ВСТУП, НАЗВИ РОЗДІЛІВ, ВИСНОВКИ, КОЖЕН ДОДАТОК**) треба починати з нового аркуша.

Заголовки підрозділів з нового аркуша не починаються, їх друкують маленьким літерами (крім першої великої) з абзацного виступу, вирівнюють за шириною, виділяють жирним шрифтом. Між ними й основним текстом роботи має бути один пробіл).

Наприклад:

РОЗДІЛ 1 ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ БРЕНДІВ

1.1 Місце і роль бренду в сучасній рекламній сфері

Крапку в кінці заголовка не ставлять. Через пробіл після підрозділу починають друкувати текст.

Якщо заголовок складається з двох речень, між ними ставиться крапка.

Наприклад:

1.2 Місце і роль бренду в сучасній рекламній сфері. Аналіз ринку України

2.3 Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака № у правому верхньому куті.

Першою сторінкою роботи є титульний лист, який включають до загальної нумерації сторінок. Другою – зміст, який також рахується, але не нумерується.

ВВ! Нумерацію починають із третьої сторінки, проставляючи у правому верхньому куті арабську цифру без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, вирівнюють за шириною, з нового рядка друкують назву розділу. Крапки після номера розділу й назви не ставляться.

Наприклад:

РОЗДІЛ 2 ЖАНРИ ПУБЛІЦИСТИКИ

Нумерація підрозділів здійснюється таким чином: із урахуванням абзацу проставляється номер розділу, потім через крапку – номер пункту. Після наступної крапки друкується назва підрозділу, крапка після нумерації та назви не ставиться.

Наприклад:

2.1 Нарис як художньо-публіцистичний жанр

2.4 Оформлення посилань

2.4.1 Посилання на літературу

Під час використання матеріалів будь-яких авторів (як теоретичного, так і практичного характеру) необхідно посилатися на джерело інформації.

Посилання має бути в квадратних дужках, де перша цифра – номер джерела у списку, а друга – номер сторінки із позначкою с.

Наприклад:

Стиль Н.Королевої, як зазначав О.Мишанич, засвідчує “синтез двох культур – західноєвропейської й української. В українську культуру вона привнесла новий струмінь європеїзму й античності – і не стільки на рівні теми, скільки на рівні духу, високого інтелекту, навіть європейського стилю письма” [149, с. 639].

У разі посилання на весь підручник (статтю, електронне джерело тощо) номер сторінки може не вказуватися.

Наприклад:

Аналіз творчості Н.Королевої з точки зору журналістикознавства все ще чекає на своїх дослідників, хоча

накресленню тенденцій розвитку цього питання була присвячена стаття М.Комариці [87].

Якщо числа в квадратних дужках стоять **через крапку з комою** – [24; 35; 38], або [24, с. 21; 35, с. 32; 38, с. 23], це вказує на те, що згадується кілька різних авторів, розташованих у алфавітному порядку у списку використаних джерел, або йде посилання на кілька праць одного автора, при цьому можуть указуватися чи не указуватися сторінки.

Наприклад:

Публіцистику, зокрема нариси, розглядають у своїх працях такі вітчизняні і зарубіжні вчених-журналістикознавці, як-от В.Алексєєв [2; 3; 4], В.Ампілов [7; 8], Є.Прохоров [46; 47], О.Тертичний [50; 51].

2.4.2 Посилання на джерела інформації

В разі цитування газети (журналу) теле- або радіопрограми, сайтів, рекламних і ПР-матеріалів треба в круглих дужках вказати: автора (авторів), назву, канал (газету, журнал, сайт) +:

- рік, число, сторінку (для друкованих видань),
- рік, число (для електронних ЗМІ крім інтернету),
- рік, число, електронну адресу сайту (для інтернет-ЗМІ),
- вихідні дані для рекламних і ПР-матеріалів, якщо вони надруковані окремо (видавництво, рік).

Наприклад:

(А.Безулик. Я так думаю. - 1+1. – 2005. – 23 грудня)

NB! Якщо буде виявлений плагіат, викладач (або комісія) мають право поставити незадовільну оцінку із подальшим винесенням догани й вимагати змінення теми дослідження.

2.4.3 Посилання на додатки чи малюнки, схеми і формули

У разі аналізу інформації, розміщеної у додатках чи поданої у вигляді малюнків, схем і формул у тексті чи додатках, на неї посилаються таким чином.

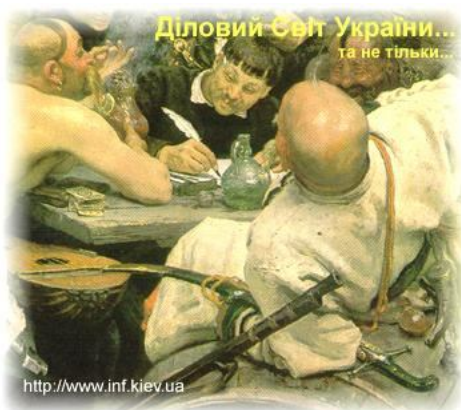
Наприклад: (див. Додаток А) чи (див. Схему 1)

2.5 Оформлення малюнків, схем і формул у тексті

Великі малюнки, схеми, формули (1/2 сторінки і більше) виносяться у додатки із загальною нумерацією. Назви типу „Малюнок 3”, „Схема 1”, „Формула 12” розташовуються зверху над об’єктами і вирівнюються по центру. Об’єкти при цьому розташовуються також по центру.

Наприклад:

Малюнок 1

Якщо невеликий малюнок, схема, формула (не перевищує ¼ сторінки) уводиться до тексту як елемент увиразнення чи посилення розуміння, то між ним і основним тестом має бути відстань у 1 інтервал. Назви розташовуються над малюнком, пишуться жирними літерами, вирівнюються по ширині.

Наприклад:

Малюнок 2

Якщо у роботі використовуються як маленькі, так і великі малюнки, схеми, формули, то загальна нумерація має бути наскрізною (починатися у тексті й завершуватися у додатках).

2.6 Оформлення додатків

Додатки дозволяють більш виразно представити роботу, містять додаткову інформацію у вигляді малюнків, схем, журналістських матеріалів студентів і майстрів пера, які ілюструють дослідження.

NB! Додатки нумеруються великими літерами української абетки, крім літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Наприклад:

ДОДАТОК А

В разі великої кількості додатків, якщо вони згруповані за тематикою, дозволяється використання позначень **ДОДАТОК А 1, ДОДАТОК А 2** тощо.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота становить собою невелике завершене наукове дослідження студента з актуальної теми, в якому студент на основі вивченого матеріалу з певної дисципліни, з одного боку, збирає, **аналізує** й **компілює попередні розробки вчених** певної проблеми (теоретичний розділ), **виробляючи на їх основі власну робочу концепцію**, а з іншого – у практичному розділі **здійснює власний аналіз**, доходячи певних результатів, що відбиває у висновках і репрезентує на захисті. Обсяг роботи складає 20-25 сторінок основного тексту, без урахування списку використаних джерел та додатків.

3.1 Структура курсової роботи

Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш,
- зміст,
- перелік умовних позначень (при необхідності),
- вступ,
- основну частину (найчастіше з двох основних розділів – теоретичного і практичного, що можуть у свою чергу поділятися на підрозділи – не більше 2х у розділі!),
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки (якщо вони необхідні).

Для прикладу оформлення курсової роботи загалом дивись **ДОДАТКИ А, Б, Г, Д.**

3.2 Титульний аркуш курсової роботи містить

- найменування вищого навчального закладу, де виконана робота;
- прізвище, ім'я, по батькові автора, назву;

- науковий ступінь, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника,
- місто і рік.

Титульна сторінка враховується, але не нумерується (зразок оформлення подано в **Додатку А**)

3.3 Зміст

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, висновків до розділів (при необхідності), загальних висновків, додатків, списку використаних джерел... (**див. Додаток Б**)

3.4 Список умовних скорочень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності)

Якщо в роботі використовується специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік має бути поданий на початку перед основним змістом роботи у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення (символ...), а справа їх детальну розшифровку:

ФО

Фразеологічна одиниця

МК

Маркетингові комунікації

Якщо в роботі специфічні терміни повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

3.5 Вступ (2-3 сторінки)

Вступ розкриває сутність і стан наукового аспекту дослідження проблеми, що розглядається у роботі, підстави і вихідні дані для розробки теми.

Це найважливіша частина роботи і тому є трудність при його написанні. Побутує думка про те, що вступ можна написати в останню чергу.

Така думка, на наш погляд, є хибною. Приступаючи до написання творчої роботи, варто обґрунтувати необхідність проведення дослідження, вказати шляхи його здійснення. І.Л.Михайлин вважає, що вступ у студентській науковій роботі виконує чотири завдання:

1. Здійснює постановку теми дослідження й обґрунтовує її актуальність.

2. Формулює теоретичні засади дослідження й дає визначення поняттям, які будуть вживатися далі.

3. Обмежує конкретними завданнями своє дослідження.

4. Описує засади розміщення матеріалу в роботі та її композицію.

На наш погляд, недоречними у вступі є часті цитування (хоч вони й допускаються), абстрактні розмірковування на тему дослідження. Він потребує обов'язкового обґрунтування теми, постановки проблеми, з'ясування ступеня наукової розробки, актуальності теми, визначення предмету, мети і завдання. Обов'язковою є назва основних дослідників з обраної теми, окреслення хронологічних рамок та методів дослідження, структури роботи. Це треба робити чітко і стисло. Обсяг вступу не повинен перевищувати 15 відсотків усього дослідження (2-5 сторінок) в залежності від виду роботи.

Розпочинати вступ варто стислим розкриттям сутності і стану наукової проблеми, її значимістю, у тому числі і для автора роботи, та обґрунтуванням необхідності проведення дослідження.

Основні пункти обґрунтування необхідності проведення дослідження **виділяються жирними літерами і розташовуються у такому порядку:**

Актуальність теми

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаними проблемами обґрунтовують актуальність та доцільність роботи в галузі тієї чи іншої наукової парадигми.

Висвітлення актуальності в курсовій роботі не повинно бути багатослівним. Достатньо парою абзаців висловити головне – сутність проблеми і наукового знання.

Наприклад,

Сучасні дослідження в сфері журналістикознавства й тенденції тотальної глобалізації медіапростору дають можливість нарешті приділити належну увагу доробку публіцистів, які довгий час залишалися поза увагою українських вчених-істориків журналістики. Творчість діячів, що у свій час належали до української діаспори й були позбавлені можливості друкуватися і бути знаними на так званій “материковій Україні”, на сьогодні є однією з лакун, які належить освітлити й проаналізувати, - тому тема курсового дослідження є актуальною.

Історія української журналістики першої половини ХХ століття, так само, як і української літератури, є насиченим і складним суперечливим процесом, діячі якого й досі не всі повернені широкому загалу читачів, не отримали належного визнання на Батьківщині. Насамперед це стосується авторів, які були знищені під час репресій або змушені були податися на чужину, жити в екзилі. Наталена Королева є відокремленою постаттю в історії української літератури й публіцистики ХХ століття, якщо не сказати, в загальному процесі розвитку української літератури й публіцистики. Аристократка, напівполячка-напівіспанка, доктор археології й філософії, оперна співачка й художниця, історик і мовознавець, поліглот, непересічна літературна письменниця й умілий публіцист.

Мета і завдання дослідження

Мета і завдання формулюють загальне спрямування роботи й ті питання, які необхідно вирішити для їх досягнення. Не варто формулювати мету іменником “Дослідження...” або “Вивчення...”, тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не саму мету. Краще використати дієслівні конструкції на зразок “Мета передбачає дослідити... (вивчити тощо)”.

Наприклад:

Мета роботи: знайти, вивчити й проаналізувати публіцистичну спадщину, зокрема нариси, з'ясувати їх місце у творчому доробку Наталени Королевої.

Реалізація мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) проаналізувати стан розробки питань функціонування й особливостей публіцистичних творів у сучасному вітчизняному й зарубіжному журналістикознавстві;

2) зібрати фактичний матеріал;

3) проаналізувати стан дослідження творчості Н.Королевої прижиттєвими й сучасними критиками;

4) дослідити особливості ідейно-тематичного розмаїття нарисистики авторки;

5) виявити основні духовні пріоритети у світосприйнятті Н.Королевої;

6) простежити мовно-стилістичні особливості творів.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет дослідження завжди вужчий за об'єкт і міститься в його межах.

Наприклад,

Об'єктом дослідження є масив публіцистичної творчості Н. Королевої, опублікований у вітчизняній та зарубіжній періодиці 20-60 років ХХ століття, матеріали Київського відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України (нарис “Невмируща вдача”), матеріали Празького літературного архіву “Pamatnik Narodního Pisemnictví”: рукописи нарисів “Помпейська згадка”, “Турецька неволя”, “Домік Лермонтова (З моїх пестрих згадок)”, “Невмируща вдача”; біографічні матеріали, що зберігаються у Statní Oblastní Archiv v Treboni, Statní Okresní Archiv Pisek (Державному обласному архіві в Требові та державному регіональному архіві в Пізеку, Чехія).

Предметом дослідження є ідейно-тематичне розмаїття, духовні орієнтири та мовно-стилістичні особливості нарисів Наталени Королевої.

Методи дослідження

Подається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Наприклад,

*У процесі дослідження застосовувалися такі **методи: аналізу й синтезу** під час вироблення наукової концепції, **порівняльно-історичний, типологічний та компаративістський** під час аналізу практичного матеріалу при залученні українського і загальносвітового публіцистичного контексту доби, що аналізується.*

Методологічна і теоретична основа роботи

Цей пункт передбачає перелік основних авторів, концепції яких складають основу курсової роботи із вказівкою наукової сфери, яка ними аналізується. Автори подаються за принципом алфавіту.

Наприклад:

***Методологічну і теоретичну основу дослідження** складають праці, присвячені розгляду публіцистики, зокрема нарисів, таких вітчизняних і зарубіжних вчених-журналістикознавців: В.Алексєєва, В.Ампілова, Т.Беневоленської, Є.Богата, В.Вакурова, М.Климова, О.Нерух, Б.Польового, Д.Прилюка, Є.Прохорова, В.Рослякова, Г.Солганик, О.Тертичного.*

Наукова новизна одержаних результатів

Дається коротка анотація нових наукових положень, запропонованих на основі висновків, до яких приходить студент у кінці роботи над курсовою.

Наприклад:

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дослідження є першою спробою визначити, виокремити й детально проаналізувати масив публіцистики Наталени Королевої, з'ясувати її ідейно-тематичне, духовне і мовно-стилістичне багатство, заглибитися в мікроструктуру нарисів письменниці, художній стиль якої полягає в синтезі старогрецького, скіфського, візантійського й староруського світів.

Практичне значення одержаних результатів

У роботі треба подати відомості про можливості наукового використання отриманих результатів під час ваших подальших досліджень, або порекомендувати сферу, де можна застосувати результати курсової (під час розробки спецкурсів чи спецсеминарів, наукових робіт, у подальших дипломних дослідженнях).

Наприклад:

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали дипломного дослідження можуть бути використані під час подальших наукових розробок, викладання вузівських і шкільних курсів, пов'язаних з історією української публіцистики, при написанні курсових та дипломних робіт студентами факультету журналістики.

Апробація результатів роботи

Цей пункт **факультативний (необов'язковий)** і використовується в разі наявності виступів на конференціях, участі в різних конкурсах, наукових семінарах. Однак, цей пункт є **обов'язковим** у магістерських роботах чи науковому різновиді кваліфікаційної роботи бакалавра.

Наприклад:

Апробація основних положень і висновків дослідження здійснювалась таким чином:

- 1) виступ «Одна сторінка історії журналістики (огляд публіцистики Наталени Королевої, 1888-1966)» був здійснений на Міжнародній науково-практичній конференції «Молодіжна журналістика в контексті глобалізаційних процесів» (Київський національний університет ім. Т.Шевченка, Інститут журналістики, 19-20 квітня 2005 р.);
- 2) доповідь на тему «Публіцистична спадщина Н.Королевої» на щорічній конференції студентів і викладачів ЗНУ (Запоріжжя, 21 квітня 2005 р.);
- 3) доповідь “Високодуховність публіцистики Наталени Королевої й сучасна ситуація на ринку ЗМІ” в рамках Міжнародної науково-практичної конференції “Глобалізація та проблеми вітчизняного медіапростору” (Запоріжжя, 10-13 травня 2005 р.).

Публікації

Цей пункт також **факультативний** і передбачається за наявності статей або тез конференцій (форумів, семінарів, симпозиумів тощо) у фахових чи нефахових наукових збірниках. Однак він обов’язковий у магістерських роботах чи науковому різновиді кваліфікаційної роботи бакалавра.

NB! Спочатку вказуються фахові, потім нефахові видання. Список складається від найдавнішого до найновішого джерела.

Наприклад:

Матеріали виступів були рекомендовані до друку й згодом будуть опубліковані наукові статті у фахових збірниках «Вісник ЗНУ. Філологічні науки», «Нова філологія».

Або

За змістом роботи здійснено такі публікації (якщо в співавторстві – вказати це!):

1. Буслаєва К.О. Духовний світ Ноель крізь призму античності (автобіографічна повість “Без коріння” Н. Королевої) / К.О. Буслаєва // Література. Фольклор. Проблеми поетики. – Зб. наук. праць. – Вип.9. – К.–Кривий Ріг: Твім інтер, 2001. – С.170 – 177.
2. Буслаєва К.О. Доля України в “Легендах старокиївських” Наталени Королевої / К.О. Буслаєва // Сучасні проблеми мовознавства і літературознавства. – Вип.5. – Ужгород: Ужгородський національний університет, 2002. – С.54 – 56.
3. Буслаєва К.О. Архетип любові у творчості Наталени Королевої (тріада Маріам – Кай – Руфіла, “*Quid est veritas?*”) / К.О. Буслаєва // Мова і культура. – Вип.6. – Том VI. – Частина II. – Художня література в контексті культури. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2003. – С. 53 – 61.

Структура роботи

Цей пункт передбачає визначення загального вигляду роботи і основні дані щодо її обсягу (змісту та форми).

NB! Варто врахувати той факт, що додатки і список використаних джерел до основного складу роботи не входять і не рахуються.

Наприклад:

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, 10 додатків. Обсяг основної роботи – 26 сторінок. Список використаної літератури включає 30 найменувань (викладених на 4 сторінках).

3.6 Основна частина роботи

Основна частина курсової роботи складається з розділів і підрозділів. Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту може передувати передмова з коротким

описом вибраного напрямку досліджень. У кінці кожного розділу приводяться стислі висновки, які потім у розширеному вигляді будуть вміщені у загальні висновки.

NB! Треба враховувати той факт, що обсяг підрозділів не може бути менше 6-7 сторінок!

У теоретичному розділі, проаналізувавши стан розробки проблеми, у висновках зазначаються основні терміни та дефініції, що прийняті за робочі в цьому дослідженні.

У практичному розділі до висновків виносяться головні положення й узагальнення, до яких студент доходить на основі власного аналізу практичного матеріалу із залученням теоретичних концепцій, обраних для дослідження в теоретичному вигляді.

Ідеальне співвідношення теоретичного й практичного розділів у курсовій роботі має бути 1:1, або аналіз теоретичного чи практичного матеріалу може трохи (на 10-20%) переважати.

Виклад матеріалу в основній частині підпорядкований провідній ідеї, чітко визначеній і сформульованій автором у назві роботи.

3.7 Висновки (2-3 сторінки)

Викладаються найбільш важливі наукові й практичні результати, одержані в роботі, які повинні містити розв'язання проблеми, сформульованої в пункті Вступу (див. **мета й завдання**).

У першому абзаці висновків коротко формулюється стан розробки питання в науці. Далі містяться результати, отримані в практичному розділі, які репрезентують один із можливих аспектів розв'язання цієї проблеми курсовою роботою.

Також зазначаються методи вирішення поставленої проблеми, їх практичний аналіз, порівняння з відомими до того аспектами дослідження цієї проблеми.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації для їх використання.

3.8 Список використаних джерел

Список використаних джерел варто розміщувати в алфавітному порядку, оскільки це спрощує пошук джерела в списку літератури.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати із таких джерел: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Загальні вимоги до оформлення списку літератури вміщені далі (**див. Додаток Д**)

3.9 Додатки

За необхідністю до додатків включають матеріал, який допоможе повніше сприймати матеріал:

- це можуть бути різноманітні таблиці, формули, малюнки, дані статистичних опитувань тощо,
- ілюстрації практичного матеріалу – витяги з газетних і журнальних матеріалів,
- допускаються аудіо- і відеокасети у файлах, які будуть демонструватися під час захисту.

Загальні вимоги до оформлення додатків містяться у РОЗДІЛІ 2.

РОЗДІЛ 4

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

4.1 Загальні зауваження

Письмові роботи, виконувані студентами ВНЗ зі спеціальності «Журналістика», «Реклама та зв'язки із громадськістю» різноманітні. Важливою складовою професійної підготовки працівників мас-медіа та рекламної і PR-сфери є наукова робота, яка підсумовує процес засвоєння базової освіти і забезпечує формування творчої особистості журналіста.

З метою перевірки рівня і змісту підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціальності «Журналістика», «Реклама та зв'язки із громадськістю» передбачає написання кваліфікаційної роботи для бакалаврів.

Студентська наукова робота бакалавра – це завершене, науково обґрунтоване і логічно викладене дослідження, обов'язковою складовою якого є журналістські, рекламні та PR-матеріали (газетні та журнальні публікації, теле-, радіоматеріали або матеріали електронних видань, проекти рекламних кампаній, дизайнерські розробки, іміджеві статті) випускника за всі роки навчання чи спеціально підготовлені до захисту.

Ці матеріали повинні свідчити про спеціалізацію випускника з певної теми і мають бути згруповані за професійною ознакою.

Створення бакалаврської роботи студента факультету журналістики передбачає розв'язання таких завдань:

1. Виявити рівень засвоєння майбутніми журналістами, рекламістами, PR-діячами теоретичного матеріалу та основних критеріїв аргументованої професійної оцінки діяльності творчих працівників мас-медіа, реклами і PR.

2. Усвідомити, наскільки професійно грамотно побудована власна робота по формуванню навченості, вмістості та майстерності як трьох етапів професіоналізму журналіста, рекламіста, піарника та накреслити шляхи її вдосконалення.

3. Закріпити на практиці специфіку роботи із першоджерелами та методикау оформлення текстів наукового стилю.

4. Сформувати вміння робити доповідь, вичерпно відповідати на запитання, роз'яснювати її зміст, аргументовано захищати й відстоювати свою позицію.

Отже, кваліфікаційна робота бакалавра – це підсумок входження студента у специфіку журналістської, рекламної чи PR-діяльності, це звіт перед собою і державою про рівень засвоєння як теоретичної бази, так і набутих практичних умінь і навичок зі спеціальності.

4.2 Вибір теми та пошук джерел інформації

Важливим моментом у процесі створення творчої роботи бакалавра є успішне розв'язання питання вибору теми. Звичайно, викладачі на відповідних кафедрах запропонують Вам власну тематику. Але оскільки Ваше дослідження є творчою роботою, то базуватись воно має і на основі власних журналістських, рекламних та PR- напрацювань. Тому **формулювання теми роботи має відбуватись спільно**. Під час першої зустрічі із науковим керівником студентові необхідно запропонувати власне формулювання теми, яке б відповідало його науковим інтересам та основним напрямкам професійної діяльності.

Обирати тему роботи варто перед тим, як студенти четвертого курсу йдуть на навчально-виробничу практику (у вересні). Це дасть змогу не тільки плідно попрацювати протягом тривалого часу у плані пошуку та вивчення теоретичної літератури, а й спрямувати у необхідне русло власну практичну діяльність. Студент мусить заздалегідь подбати про достатню кількість власних журналістських, рекламних, PR-матеріалів (не менше десяти).

У процесі пошуку джерел за обраною темою доведеться звертатись до робочих програм, літератури, наведеної у навчальних посібниках. Необхідно також опрацювати систематичні каталоги у бібліотеках. Корисним може виявитись

знайомство із переліками статей журналів, що містяться в останніх номерах кожного року у всіх виданнях, зокрема: "Журналіст України", "Журналист", "Профессия журналист", "Наукові записки Інституту журналістики", "Вестник Московского университета. Серия Журналистика", "Київська старовина", «Зеркало рекламы», «Маркетинг. Менеджемент», «Маркетинговые исследования» та інші.

Можна для цього використати можливість користування електронними джерелами, які надає нам Наукова бібліотека ЗНУ, це зокрема:

1. Журналист

<http://journalist-virt.ru/>

2. Журналіст України

http://nsju.org/tabmenu/pro_zhurnal

3. Актуальні питання масової комунікації

http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apmk/index.html

4. Вища школа

http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSch/index.html

5. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації

http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/index.html

6. Діалог: Медіа-студії

http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dialog/index.html

Вісник Львівського університету. Серія: Журналистика

<http://www.franko.lviv.ua/faculty/jur/visnyk-journ.htm>

7. Вестник Московского университета. Серія 10. Журналистика

http://elibrary.ru/title_items.asp?id=8376

8. Телеком

<http://itware.com.ua/>

9. Телекритика

<http://www.telekritika.ua>

10. Телемир

<http://ht.ua/issue/telemir/>

11. Телерадіокур'єр

<http://www.trk-mag.kiev.ua/>

12. Телецентр

<http://www.ostankino.ru/magazin/>

Окрім наукової літератури, часто доводиться знайомитись із художніми, публіцистичними текстами, працями відомих журналістів, рекламистів та парників, чи з газетною періодикою та рекламними виданнями. Щодо останньої, варто відзначити публікації таких видань як всеукраїнські - "День", "Дзеркало тижня", "Літературна Україна", "Сьогодні", запорізькі "Афиша", "VIP CLUB", "Event" та інші.

Дуже часто студенти звертаються до своїх наукових керівників із проханням допомоги у визначенні необхідної для написання дослідження літератури, помилково вважаючи, що це справа викладача.

Звичайно, викладач може дати певні поради з цього питання. Але **складання переліку літератури і пошук її**, як неодмінна умова успішного написання роботи, є **обов'язком автора**. Показовим у цьому плані є епізод із особистого життя професора, завідувача кафедри журналістики Харківського національного університету І.Л. Михайлина: " Починаючи працю над кандидатською дисертацією з проблем художнього конфлікту в українській радянській критиці 1950 – 1960-х років, я так само відчув труднощі в пошуку наукових праць про конфлікт. Природним чином я звернувся по допомогу до наукового керівника професора Зінаїди Сергіївни Голубевої. її відповідь стала для мене уроком на все життя. Вона мені відмовила в допомозі.

- Якщо я назву вам зараз кілька джерел, що відомі мені, - сказала вона, - то ви їх, зрозуміло ж, знайдете й опрацюєте. Але у вас складеться думка, що на цьому література з цієї теми вичерпана і шукати далі не варто, адже вам запропонувала бібліографію авторитетна для вас людина. Ні, ви знайдіть все ж таки самостійно наукові праці з своєї теми. Якщо ви не здатні це зробити, то ви взагалі не здібні до наукової роботи. Вона потребує самостійності з перших кроків. Я не буду водити вас на шлейках усе життя.

У першу мить я, звичайно ж, образився. Але нічого робити – засів у бібліотеку і через місяць мав велику бібліографію з своєї теми. Серед відшуканих робіт була й така, яку я на теоретико-методологічному рівні поклав в основу свого дисертаційного дослідження. Побачивши, що в мене справи просунулися, Зінаїда Сергіївна додала до мого бібліографічного списку й свої кілька одиниць. Але я вже вирушив у самостійне плавання і не вхопився, як за рятівне коло, за роботи, названі нею.

Висновок з цього епізоду такий: пошук джерел з обраної теми належить до обов'язків студента; викладач може лише приблизно проконсультувати його.

Він не може знати досконало усі п'ятдесят - шістдесят тем, що пропонуються для виконання на курсі, але виконавець теми, її дослідник повинен вивчити її краще і глибше за наукового керівника"[8, с. 28].

Отже, вміло і вчасно організована робота з пошуку джерел інформації, старанне їх опрацювання – запорука вдалого наукового дослідження студента.

4.3 Зміст та обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи бакалавра – 40-45 сторінок. Кількість використаних джерел має складати для кваліфікаційної роботи бакалавра – 30-40 одиниць. Деталі щодо оформлення див. у Розділах 1-2.

В залежності від творчого доробку автора і його нахилів і бажань, роботу можна виконувати у таких різновидах:

4.3.1 Кваліфікаційна робота бакалавра з журналістики

Варіант №1. Творча робота

Цей варіант пропонується для студентів, які впродовж 3-4 років навчання виявили себе вповні як журналісти-практики і працювали постійно, маючи певні посади або працювали фрілансерами

1. **Традиційний вступ**
2. **Стислий опис роботи** (до 10 сторінок) інформаційного продукту, в якому вказати, для якого засобу масової інформації та для якої аудиторії готувався. Подати історію ЗМІ, визначити приналежність до жанрів, тематику, проблематику. Вказати реакцію аудиторії і наслідки реакції на інформаційний продукт, якщо таке мало місце.
3. **Текстовий варіант продукту** (основою такого продукту має бути):
 - газета, журнал, які видаються чи видавались під керівництвом автора,
 - тематична сторінка чи рубрики в газеті, яку постійно веде автор,
 - цикли телевізійних або радіопередач (або цикл телевізійних чи радіосюжетів),
 - тематичні сторінки чи рубрики сайтів (електронних видань),
 - серії фотопублікацій, фотовиставки.
4. **Висновки**
5. **Список використаних джерел** (які згадуються в стислому описі, не менше 30).
6. **Електронний варіант** – презентація Power Point із ілюстраціями інформаційного продукту .

Варіант № 2. Наукова робота

Для тих студентів, що виявили інтерес до наукових пошуків і збираються у подальшому в магістратуру, аспірантуру тощо, пропонується варіант традиційного дипломного проекту але з певними особливостями

1. **Традиційний вступ**
2. **Теоретичний розділ** (20 сторінок)
3. **Практичний розділ** (основою такого розділу має бути: компаративний аналіз власних матеріалів і

подібних матеріалів «акул пера» (майстрів жанру) в газеті, журналі, на телебаченні, радіостанції, сайтах чи електронних виданнях) (20 сторінок).

4. **Висновки**
5. **Список використаних джерел** (які згадуються в стислому описі, не менше 30-40)
6. **Додатки** (власні матеріали, мінімум 10)
7. **Стаття в науковому журналі + тези хоча б 1-2 конференцій**

Варіант № 3. Науково-практична робота

Третій варіант передбачає наявність малої кількості матеріалів на практиках, чи їх обмеженість, тому він дорівнює в чомусь другому варіанту (але може бути оцінений не вище ніж 4-ма балами)

Зміст

1. **Традиційний вступ**
2. **Теоретичний розділ** (20 сторінок)
3. **Практичний розділ** (основою такого розділу має бути: компаративний аналіз власних матеріалів і подібних матеріалів «акул пера» (майстрів жанру) в газеті, журналі, на телебаченні, радіостанції, сайтах чи електронних виданнях) 20 сторінок).
4. **Висновки**
5. **Список використаних джерел** (які згадуються в стислому описі, не менше 30-40)
6. **Додатки** (власні матеріали, скільки є)

Варіант № 4. Демонстрація практичних навичок

Оскільки студент за час бакалаврату проходить цикл із 7 практик, то результатом цього має бути такий практичний мінімум-інформаційний продукт, який передбачає підбірку газетних чи журнальних матеріалів, теле- та радіосюжетів, різних за жанрами.

В цьому випадку робота оформляється за першим варіантом творчої роботи:

1. **Традиційний вступ**
2. **Стислий опис роботи** (до 10 сторінок) інформаційного продукту, в якому вказати, для якого засобу масової інформації та для якої аудиторії готувався. Подати історію ЗМІ, визначити приналежність до жанрів, тематику, проблематику. Вказати реакцію аудиторії і наслідки реакції на інформаційний продукт, якщо таке мало місце.
3. **Текстовий варіант продукту** (основою такого продукту має бути):
 - **Інформаційні жанри:** 10 заміток (або інформаційних радіоповідомлень чи новинарних сюжетів на ТБ), 2-3 інтерв'ю, 2-3 репортажі, 2-3 звіти, 2-3 кореспонденції тощо.
 - **Аналітичні жанри:** 2-3 статті, 2-3 кореспонденції, 2-3 інтерв'ю тощо.
 - **Публіцистичні жанри:** 2-3 нариси, 2-3 памфлети/фейлетони, 2-3 етюди/замальовки.
4. **Висновки**
5. **Список використаних джерел** (які згадуються в стислому описі, не менше 30)
6. **Електронний варіант**-презентація Power Point із ілюстраціями інформаційного продукту .

4.3.2 Кваліфікаційна робота бакалаврів з реклами та зв'язків із громадськістю

Варіант 1. Творча робота

Оскільки студент за час бакалаврату проходить цикл із 7 практик, то результатом цього має бути такий практичний мінімум-інформаційний продукт, який передбачає підбірку

газетних чи журнальних матеріалів, теле- та радіосюжетів рекламного чи ПР-характеру, різних за видами.

В цьому випадку робота оформляється за першим варіантом творчої роботи для журналістів:

1. *Традиційний вступ*
2. *Стислий опис роботи* (до 10 сторінок) інформаційного продукту, в якому вказати, для якого засобу масової інформації та для якої аудиторії готувався. Подати історію ЗМІ, визначити приналежність до жанрів, тематику, проблематику. Вказати реакцію аудиторії і наслідки реакції на інформаційний продукт, якщо таке мало місце.
3. *Текстовий варіант продукту* (основою такого продукту може бути):
4. *Газета чи журнал*, де працює автор, із матеріалами, що готувалися ним (чи із вказівкою на те, яку посаду він займає в редакційні колегії),
5. *Презентація рекламного відділу чи рекламної/ПР-агенції, де працює автор*
 - *Рекламні матеріали:* прес-релізи - 10, прес-кіти - 2-3, бекграундери – 2-3, іміджеві статті – 2-3 тощо.
 - *Дизайнерські розробки* – рекламні буклети -2-3, листівки – 2-3, календарі -2-3,
 - *Теле- та радіореklamні ролики (чи їх сценарії).*
 - *Розробки рекламного і ПР-характеру на сайтах та в електронних виданнях*
6. *Висновки*
7. *Список використаних джерел* (які згадуються в стислому описі, не менше 30)
8. *Електронний варіант*-презентація Power Point із ілюстраціями інформаційного продукту .

Варіант №2. Наукова робота

Для тих студентів, що виявили інтерес до наукових пошуків і збираються у подальшому в магістратуру,

аспірантуру тощо, пропонується варіант традиційного дипломного проекту, але з певними особливостями:

- 1. Традиційний вступ**
- 2. Теоретичний розділ** (20 сторінок)
- 3. Практичний розділ** (основою такого розділу має бути: компаративний аналіз власних матеріалів і подібних матеріалів майстрів реклами і ПР в газеті, журналі, на телебаченні, радіостанції, сайтах чи електронних виданнях (20 сторінок).
- 4. Висновки**
- 5. Список використаних джерел** (які згадуються в стислому описі, не менше 30-40)
- 6. Додатки** (власні матеріали, мінімум 10).
- 7. Стаття в науковому журналі + тези хоча б 1-2 конференцій**

Варіант № 3. Науково-практична робота

Третій варіант передбачає наявність малої кількості матеріалів на практиках, чи їх обмеженість, тому він дорівнює в чомусь другому варіанту (але може бути оцінений не вище ніж 4-ма балами)

- 1. Традиційний вступ**
- 2. Теоретичний розділ** (20 сторінок)
- 3. Практичний розділ** (основою такого розділу має бути: компаративний аналіз власних матеріалів і подібних матеріалів майстрів реклами чи ПР в газеті, журналі, на телебаченні, радіостанції, сайтах чи електронних виданнях (20 сторінок).
- 4. Висновки**
- 5. Список використаних джерел** (які згадуються в стислому описі, не менше 30-40)
- 6. Додатки** (власні матеріали, скільки є)

4.3.3 Вступ

Вступ пишеться так само, як і у курсовій роботі. У ньому подається загальна характеристика дослідження в послідовності, поданій у **РОЗДІЛІ 3**.

ВВ! **Обов'язковим додатковим елементом** вступу для кваліфікаційної роботи бакалавра є пункт

Журналістські публікації (або **Творчий доробок** для студентів спеціальності «Реклама та зв'язки з громадськістю»).

У ньому вказується кількість власних журналістських, рекламних, ПР-матеріалів і засоби масової інформації, в яких вони прозвучали чи були надруковані. Усі ці матеріали мусять бути подані у додатках до роботи.

Наприклад:

Журналістські публікації. *У роботі використано 15 власних журналістських матеріалів на молодіжну тематику, надрукованих у газетах «МИГ», «Запорізька правда», «Индустриальное Запорожье» за період з 2005 по 2009 роки, які вміщені у додатках.*

Або

Творчий доробок. *У роботі використано 10 дизайнерських розробок для журналу «QP» за період з 2008 по 2012 роки. Вони вміщені у додатках.*

4.3.4 Основна частина роботи

Кваліфікаційна робота бакалавра (її науковий або науково-практичний різновиди) складається з двох розділів, у яких викладається зміст дослідження.

Особливих регламентацій тут немає. Головне, щоб це було справді самостійне дослідження, аналіз, а не реферування чогось зробленого раніше. Цінною є та робота, яка відзначається умілою постановкою проблеми, послідовністю її дослідження, науковим мисленням, логічним обґрунтуванням власної точки зору.

NB! Треба враховувати той факт, що обсяг підрозділів, якщо вони виділяються, не може бути менше 6-7 сторінок!

Першою частиною наукової чи науково-практичної роботи є теоретичне обґрунтування питання, що досліджується. У ній мусить міститися розгляд основних здобутків науки. Тож доцільними є не тільки констатація прізвищ дослідників, а й аналіз їх праць. Не треба ігнорувати визнаних авторитетів, можна опиратись на концепції попередніх дослідників. Необов'язково це робити безапеляційно. При наявності аргументів та контраргументів варто вступити в полеміку. Але необхідно пам'ятати: робота в усіх своїх частинах мусить бути самостійним текстом.

Наявність цитат є обов'язковою її складовою. До цитування вдаються з метою підтвердження або спростування думки. Найбільш оптимальним варіантом є використання посилань у межах не більше 30 відсотків від обсягу розділу, незалежно від форми їх використання – дослівного (в лапках) чи світоглядно-змістового (своїми словами із зазначенням авторства думки). **Робота, у якій відсутні посилання на прочитану й використану наукову літературу, не може мати позитивної оцінки.**

У другому розділі автор повинен дати аналіз як власних, так і журналістських матеріалів інших авторів з тієї чи іншої проблеми, оцінити їх актуальність відповідно до критеріїв оцінки журналістського твору (зразок одного з них подано у **Додатку Е**), обов'язків журналіста (**Додаток Ж**), кодексу професійної етики українського журналіста (**Додаток И**), інших вимог. На нашу думку, такі матеріали мусять бути різні за жанрами (**їх кількість не менше десяти**). Саме тому необхідно подбати завчасно про наявність достатньої кількості матеріалів під час проходження навчально-ознайомлювальної та виробничої практик. У випадку їх відсутності варто підготувати спеціальні матеріали для захисту.

Залежно від теми дослідження, кількості творчих додатків доцільно один із підрозділів присвятити показу еволюції себе як журналіста (від перших публікацій у шкільні

роки чи під час навчально-ознайомлювальної практики до моменту написання роботи). Можуть бути й інші варіанти побудови другого розділу. Все залежить від того, наскільки студент-журналіст, рекламіст, піарник зуміє знайти можливість для реалізації свого таланту в тому числі й при написанні науково-дослідної праці.

Оскільки кваліфікаційна робота журналістів, рекламістів, піарників тісно пов'язана з практичною діяльністю, варто знайти інші аспекти її висвітлення.

Навчаючись у ВНЗ, студенти аналізували роботу засобів масової інформації, переймали досвід журналістів – практиків, рекламістів, піарників. На наш погляд, дослідження буде неповним, якщо у ньому не знайде висвітлення діяльність майстрів пера та мікрофона, спеціалістів сфери рекламного бізнесу та PR-діяльності з цього питання.

Тому варто проаналізувати специфіку їх професійної діяльності. У цій ситуації студент повинен розшукати когось із таких практиків, попросити їх про зустріч, старанно підготуватися до інтерв'ю чи бесіди з ним, провести фахову розмову з окресленої теми. Під час розмови варто зробити фотографію співрозмовника. Текст бесіди чи інтерв'ю варто спробувати опублікувати. Такий матеріал буде вагомим внеском до творчого додатку роботи.

4.3.5 Висновки

У висновках роботи варто викласти найбільш значимі її підсумки. Чіткість, точність і лаконічність – характерні ознаки цієї частини дослідження. Обсяг – 2-4 сторінки .

4.3.6 Список використаних джерел

Його розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. При цьому необхідно дотримуватись єдиних правил бібліографічного опису – з усіма розділовими знаками.

Приклади оформлення наведені у Додатку Д.

4.4 Правила оформлення роботи

Як і будь-яка наукова робота, кваліфікаційне дослідження повинно бути написано грамотно й оформлено відповідно до загальних вимог (див. Розділи 2-3).

NB! Робота, що має граматичні помилки та недоліки в оформленні, повертається на доопрацювання без розгляду.

NB! Повністю завершена кваліфікаційна робота бакалавра подається автором на відповідну кафедру не пізніше 1 березня (для студентів заочного відділення) і 15 березня (стаціонару).

Науковим керівником або лаборантом кафедри робиться відповідна помітка про дату здачі на зворотному боці титульної сторінки. Тут також ставиться особистий підпис студента.

4.5 Відгук і рецензування

Після перевірки та оформлення робота здається науковому керівникові для відгуку. У відгуку міститься характеристика напрямку дослідження, відзначаються здобутки і недоліки, співвідносяться задум і виконання. При умові завершеності роботи керівник повинен відзначити, що вона допущена до захисту.

Науковий керівник разом зі студентом визначають рецензента роботи.

NB! Рецензентом може бути

- викладач іншої кафедри або профільного ВНЗ з науковим ступенем,

- журналіст, рекламіст чи піарник-практик із вищою освітою та досвідом роботи не менше 5 років.

4.6 Нормоконтроль

При умові завершеності роботи науковий керівник ставить свій підпис на титульному листі і допускає її до нормоконтроля.

Нормоконтролером є визначений кафедрою викладач, який перевіряє формальну сторону роботи. Він звертає увагу на якість оформлення, дотримання норм у оформленні списку літератури і загальному вигляді роботи.

Науковий керівник має перед тим, як поставити підпис на чистовику роботи, вказати студентові на загальні недоліки (**в тому числі орфографічні та пунктуаційні!**) і вимагати їх виправлення, оскільки обов'язком нормоконтролера є визначення формального рівня оформлення роботи, а перевірка грамотності у вербальному та візуальному її оформленні покладається на наукового керівника. Підпис керівника на титульному аркуші знаменує те, що робота стилістично, орфографічно і пунктуаційно правильна і допускається до нормоконтролю.

4.7 Захист кваліфікаційної роботи бакалавра (у подробицях див. Розділ 5)

Вимоги до оцінювання роботи розробляються кафедрами на основі методичних рекомендацій навчально-методичної комісії з журналістики при Міністерстві освіти і науки України. Але при цьому варто мати на увазі, що до уваги береться рівень володіння студентами комплексом професійних уявлень і практичних умінь а саме:

- теоретичне обґрунтування питання, що розглядається;
- професійні обов'язки журналіста;
- принципи редагування матеріалів для ЗМІ, реклами, PR;
- грамотність і професійність аналізу конкретних журналістських, рекламних та PR-матеріалів, на основі чітких рис журналістського твору як особливого типу текстів;
- засвоєння структури творчої діяльності журналіста, рекламиста, піарника (планування творчого акту в цілому і його окремих операцій, визначення основних джерел інформації, застосування необхідних методів діяльності, тематичних засобів і мотивація вибору відповідних професійних кроків з правової та етичної точки зору);

- осмислення власного досвіду роботи в тому чи іншому жанрі (доцільність вибору, уміння користуватись основними технологіями творення жанрових моделей);
- адекватність відображення змісту дослідження у доповіді під час захисту; глибина і точність відповідей на поставлені запитання.

NB! Варто відзначити, що **оцінка може бути знижена** при умові **неакуратного оформлення, наявності орфографічних, стилістичних, пунктуаційних помилок, порушення бібліографічних вимог, недостатньому обсязі, невчасному виконанні роботи!**

РОЗДІЛ 5

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота становить собою завершене серйозне наукове дослідження студента з актуальної теми, в якому студент на основі вивченого матеріалу з певної дисципліни, з одного боку, збирає й компілює попередні розробки певної проблеми (теоретичний розділ), а з іншого – у практичних розділах здійснює власний глибокий аналіз, доходючи певних результатів, що відбиває у висновках і всебічно репрезентує на захисті. Обсяг роботи складає 50-70 сторінок основного тексту, без урахування списку використаних джерел та додатків. Кількість використаних джерел становить в середньому – 50-70 джерел.

5.1 Вимоги до змісту роботи

5.1.1 Структура дипломної роботи

Дипломна робота повинна містити:

- титульний аркуш,
- зміст,
- завдання,
- реферат,
- вступ,
- перелік умовних позначень (при необхідності),
- основну частину (найчастіше з двох-трьох основних розділів – 1-2 теоретичних і 1-2 практичних, що можуть у свою чергу поділятися на підрозділи),
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки (якщо вони необхідні).

5.1.2 Титульний аркуш дипломної роботи містить ті ж структурні елементи, що й курсова робота (**Див. Додаток А**)

5.1.3 Зміст (див. Додаток Б)

5.1.4 Список умовних скорочень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності) (Див. п.3.1.4, вимоги щодо курсових робіт)

5.1.5 Вступ (2-3 сторінки) (основні вимоги - див. п.3.1.5 щодо курсових робіт)

5.2.6 Завдання на дипломний проект видаються в деканаті або виконуються в електронному варіанті у вигляді таблиці (принципи заповнення якої див. у Додатку В).

5.2.7 Реферат

Обов'язкова структурна одиниця дипломної роботи – коротка, стисла репрезентація роботи, яка передбачає наявність таких основних пунктів (правильність написання дивись у порадах щодо вступу до курсової роботи):

- назва теми,
- кількість сторінок основного тексту,
- кількість використаних джерел,
- об'єкт дослідження,
- предмет,
- мета,
- завдання,
- методологічна й теоретична основа дослідження,
- методи,
- наукова новизна,
- сфера застосування,
- 7-12 ключових слів (основна термінологія, що використовується в тексті).

Приклад оформлення реферату – див. Додаток Г

5.1.8 Основна частина роботи (див. пункт 3.1.6 щодо курсових робіт)

NB! Треба враховувати той факт, що обсяг підрозділів не може бути менше 6- 7 сторінок!

5.1.9 Висновки (3-4 сторінки), вимоги – див. пункт 3.1.7

5.1.10 Список використаних джерел (див. пункт 3.1.8) Загальні вимоги до списку літератури вміщені нижче (див. Додаток Д)

5.1.11 Додатки (див. пункт 3.1.9)

5.1.12 Орієнтовний план підготовки дипломної роботи

№ п/п	Основні етапи роботи	Термін виконання
1.	Затвердження теми та призначення наукового керівника	До 1 жовтня
2.	Підготовка календарного плану виконання дипломної роботи і затвердження його науковим керівником	До 10 листопада
3.	Підготовка та узгодження розширеного плану дипломної роботи	До 20 листопада
4.	Підготовка чорнового варіанту роботи для першого читання науковим керівником	До 30 січня
5.	Усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника, подання чорнового варіанту на друге читання	До 15 березня
6.	Урахування рекомендацій наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, що проводилися під час практики, підготовка варіанту роботи до	До 02 квітня

	рецензування; отримання рецензії	
7.	Подання роботи і рецензії науковому керівникові	До 05 квітня
8.	Доопрацювання дипломної роботи з урахуванням рекомендацій рецензента і наукового керівника. Чистове оформлення роботи, подання її науковому керівникові на підготовку відгуку.	До 15-25 квітня
9.	Написання відгуку науковим керівником та його остаточна інформація завідувачеві кафедри щодо завершення роботи	За тиждень до початку роботи комісії

5.1.13 Підготовка дипломної роботи включає:

- завершення роботи над текстом і передрук змісту;
- подання на кафедру для рецензування і висновків щодо рекомендації до захисту;
- рецензування фахівцями або викладачами іншої кафедри або одержання письмових відгуків-рецензій із редакцій, рекламних та ПР-агенцій чи компаній, або провідних журналістів, рекламистів чи піарників;
- оформлення дипломної роботи (обкладинка, титульна сторінка, додатки тощо);
- рекомендація наукового керівника;
- рішення кафедри про допуск до захисту.

NB! Повністю завершена дипломна робота спеціаліста подається автором на відповідну кафедру не пізніше 1 березня (для студентів заочного відділення) і 15 березня (стаціонару).

5.1.14 Захист дипломної роботи

Захист дипломної роботи відбувається на засіданні екзаменаційної комісії (можливо за участю представників

засобів масової інформації, журналістів редакцій преси, телебачення й радіомовлення, рекламної та PR-сфери якщо вони виступають зацікавленими особами або рецензентами роботи) та керівництва факультету.

Регламент доповіді автора рекомендується не більше 10-12 хвилин, протягом яких викладаються основні положення виконаного дослідження, зокрема обґрунтовується актуальність теми, мета, завдання, об'єкт, предмет і проблеми дослідження, подається коротка характеристика використаних джерел. Завершується виступ висновками й рекомендаціями щодо питань, які розглянуті в дипломній роботі.

У разі потреби привертається увага й до труднощів, які долалися в процесі роботи над змістом, розробки новітніх аспектів і літературного їх опрацювання. Наприкінці виступу автор відповідає на запитання голови державної екзаменаційної комісії, її членів і всіх присутніх.

Заслуховується науковий керівник, який дає свій відгук, пояснюючи основні віхи співпраці зі студентом, ступінь виконання всіх завдань, поставлених у роботі.

Виголошується рецензія з урахуванням позитивних і негативних моментів дослідження, загального враження, побажань та оцінки, яку виставляє рецензент.

Студенту надається заключне слово для відповіді на зауваження, поставлені в рецензії, та загальних слів подяки науковому керівникові, рецензенту, комісії й усім присутнім.

Після обговорення робіт по закінченню всіх захистів дня голова комісії, посилаючись на одержані документи (текст роботи, рецензії, відгуки, виступи тощо), оголошує оцінку, яка була погоджена з усіма членами комісії.

5.1.15 Апеляція

У разі непогодження з оцінкою, одержаною на захисті дипломної роботи, студент має право написати заяву на ім'я голови державної екзаменаційної комісії факультету журналістики з проханням переглянути роботу, вказуючи на ті моменти, що не були враховані під час захисту. При розгляді

апеляції, якщо вона визнається обґрунтованою, призначається перезахист по закінченню всіх інших захистів. Оцінка на перезахисті виставляється остаточно й перегляду не підлягає.

5.1.16 Зберігання роботи

Робота разом з відгуком наукового керівника та рецензією підшивається в загальні папки та здається технічним секретарем до архіву університету, де зберігається упродовж 5 років.

РОЗДІЛ 6

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ

Магістерська дисертація становить собою завершене серйозне наукове дослідження студента з актуальної теми, в якому магістрант на основі вивченого матеріалу з певної дисципліни, не тільки збирає, аналізує й компілює попередні розробки в галузі певної проблеми, а й пропонує власне бачення ситуації, **реалізує свої нові погляди й створює особисті класифікації й унормування** (теоретичний розділ), а з іншого – у практичних розділах здійснює власний глибокий аналіз, доходячи серйозних результатів, що відбиває у висновках і всебічно репрезентує на захисті.

Обсяг роботи складає половину кандидатської дисертації і становить 80-90 сторінок основного тексту (250-342 тис.знаків), без урахування списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел складає – 70-100 позицій.

До роботи додається наукова стаття обсягом не менше 20 тис.знаків у рукописному чи друкованому вигляді.

NB! Обов'язковим є докладання цифрового варіанту роботи і наукової статті.

6.1 Вимоги до змісту роботи

6.1.1 Титульний аркуш магістерської дисертації містить ті ж структурні елементи, що й курсова робота (див. Додаток А)

6.1.2 Структура магістерської дисертації

- титульний аркуш,
- зміст,
- завдання,
- реферат,
- вступ,
- перелік умовних позначень (при необхідності),

- основну частину, найчастіше з трьох-чотирьох основних розділів:
- одного – огляду літератури (де подається стислий аналіз робіт попередніх вчених, присвячених тематиці, що розглядається, або аналізуються критичні матеріали, присвячені творчості того чи іншого публіциста – 10-15 сторінок);
- одного – теоретичного. Тут викладається аналіз теорій, методик, класифікацій, які до того були запроваджені в журналістикознавство. Можуть бути враховані також класифікації з інших, дотичних сфер наукового знання (культурології, лінгвістики, літературознавства, методики, педагогіки, політології, PR-технологій, психології, реклами, соціології, філософії тощо), які, на Вашу думку, варто залучити для вирішення поставленого завдання (15-20 сторінок).
- Одного-двох практичних розділів, у яких, користуючись надбаннями попередніх двох розділів, магістрант здійснює аналіз-доведення-вирішення мети і поставлених нею завдань. Практичні розділи можуть, у свою чергу, поділятися на підрозділи (загальний обсяг розділу (ів) – 30-40 сторінок).

NB! Треба враховувати той факт, що обсяг підрозділів не може бути менше 6-7 сторінок!

- Висновки (5-8 сторінок), в яких викладено основні результати дослідження,
- список використаних джерел,
- додатки (якщо вони необхідні).

6.1.3 Зміст (див. Додаток Б)

6.1.4 Список умовних скорочень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності) (Див. п.2.1.4, вимоги щодо курсових робіт)

6.1.5 Вступ (3-4 сторінки) (основні вимоги - див. 2.1.5 щодо курсових робіт)

6.1.6 Завдання на магістерський проект видаються в деканаті або виконуються в електронному варіанті у вигляді таблиці, принципи заповнення якої див. у Додатку В.

6.1.7 Реферат

Обов'язкова структурна одиниця магістерської дисертації – коротка стисла репрезентація роботи, яка передбачає наявність таких основних пунктів (правильність написання дивись у порадах щодо вступу до курсової роботи):

- назва теми,
- кількість сторінок основного тексту (70-80),
- кількість використаних джерел (не менше 100),
- об'єкт дослідження,
- предмет,
- мета,
- завдання,
- методологічна й теоретична основа дослідження,
- методи,
- наукова новизна,
- сфера застосування,
- 7-12 ключових слів (основна термінологія, що використовується в тексті).

Приклад реферату – див. Додаток Г

6.1.8 Основна частина роботи (див. пункт 2.1.6 щодо курсових робіт)

6.1.9 Висновки (4-7 сторінок), вимоги – див. пункт 2.1.7

6.1.10 Список використаних джерел (див. пункт 2.1.8)

**Загальні вимоги до списку літератури вміщені нижче
(див. Додаток Д)**

6.1.11 Додатки (див. пункт 2.1.9)

**6.1.12 Орієнтовний план підготовки магістерської
роботи (див. пункт 5.1.12)**

**6.1.13 Підготовка магістерської роботи (див. пункт
5.1.13)**

6.1.14 Захист магістерської роботи (див. пункт 5.1.14)

6.1.15 Апеляція (див. пункт 5.1.15)

6.1.16 Зберігання роботи (див. пункт 5.1.16)

Коротке резюме наприкінці

Ми щиро сподіваємось, що запропоновані нами уніфіковані вимоги і детальні поради, проілюстровані прикладами в тексті й додатками, допоможуть Вам успішно подолати всі труднощі входження в науковий дискурс. Доказом Вашого досягнення мети будуть Ваші роботи, перерітуючи які, викладачі будуть робити менше правок, а Ви – отримувати задоволення від оцінок і аналізу матеріалів, а не нудного виправляння кожної літери чи коми.

Ми через це пройшли, всі студенти через це проходять – бажаємо успіху і Вам.

З повагою,
К.О.Доценко, В.В.Костюк

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи: Навчальний посібник для студентів та викладачів вищ.навч.закладів / Артемчук Г.І, Курило В.М., Кочерган М.П. – К. : Форум, 2000. – 271 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник/ Білуха М.Т. – К. : АБУ, 2002.
3. Буслаєва К.О. Методичні вказівки до написання курсових, дипломних і магістерських робіт для студентів денного і заочного відділень факультету журналістики (спеціальності “Журналістика” й “Видавнича справа та редагування”/ Буслаєва К.О. – Запоріжжя : ЗНУ, 2007. – 45 с.
4. Доценко К. О. Методичні рекомендації до написання курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт для денного і заочного відділень факультету журналістики (спеціальності “Журналістика” й “Реклама та зв’язки із громадськістю”) / Доценко К. О., Костюк В. В. – Запоріжжя : ЗНУ, 2009. – 68 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. - Вид. 2-е, доп. і перероб/ Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. – К. : Видавничий дім „Професіонал”, 2004. - 208 с.
6. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: Метод. посібник для студентів вищих педагог. навч. закладів / Коломієць В. О. – К. : Вища школа, 2003. – 69с.
7. Костюк В. В. Методичні вказівки до написання кваліфікаційної роботи бакалавра / Костюк В. В. – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – 27 с.
8. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник/ Крушельницька О. В. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
9. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів: Підручник/ Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. – К.: Вікар, 2003. – 328 с.

10. Мегодичні рекомендації до оформлення курсових робіт, кваліфікаційних робіт бакалаврів і дипломних робіт спеціалістів, магістрів (для студентів філологічного факультету). /Укладач: Єфименко М.П. – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – 21 с.

11. Методическое пособие для студентов 5-го курса "Как писать дипломную работу"// Режим доступу: http://www.kafedra.smk.rostov.ru/ar_5212904/cs

12. Методичні вказівки до написання та захисту творчих дипломних робіт з економічної проблематики преси / Укл. Гутиря І. І. – К. : КНУ, 1997. – 23 с.

13. Михайлин І.Л. Наукова дослідна робота студента з журналістики: Методичні матеріали для студентів із спеціальності "Журналістика"/ Михайлин І.Л. – Харків : ХНУ, 2001. – 90 с.

14. Про вимоги до розробки та оформлення творчих кваліфікаційних робіт. Додатки // Режим доступу: http://journ.univ.kiev.ua/docs/106-09_dodatki.pdf

15. Різун В.В. Розпорядження № 106. Про вимоги до розробки та оформлення творчих кваліфікаційних робіт/ Різун В.В. // Режим доступу: <http://journ.univ.kiev.ua/docs/Rozp106-09.pdf>

16. Різун В.В. Розпорядження № 107. Про написання наукової кваліфікаційної роботи/ Різун В.В. // Режим доступу: <http://journ.univ.kiev.ua/docs/Rozp.107-09.pdf>

17. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія: Навч. посібник для студентів „Видавнича справа та редагування”/ Романюк М. М. – 2-е вид. – Львів : Світ, 2003. – 96 с.

18. Серeda Л. П. На допомогу авторам навчальної літератури: Навч. посібник для викладачів вищих навч. закладів/ Серeda Л. П., Павленко В. С. – К. : Вища школа, 2001. – 79 с.

19. Українські ресурси мережі Інтернет: громадсько-політичні центри / Укл. Ю. Шайгородський. – К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2003. – 296 с.

20. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень/ Цехмістрова Г. С. – К. : Слово, 2003. – 240 с.

ДОДАТОК А

**Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
Факультет журналістики**

**ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНИЙ
Зав. кафедрою _____
Костюк Віктор Володимирович**

(дата)

**КУРСОВА (ДИПЛОМНА, КВАЛІФІКАЦІЙНА
МАГІСТЕРСЬКА (РОБОТА, ДИСЕРТАЦІЯ) (БАКАЛАВРА)
ПУБЛІЦИСТИЧНА СПАДЩИНА НАТАЛЕНИ
КОРОЛЕВОЇ**

Виконав

студент 5 курсу, група 3311-1

спец.: журналістика

Буслаєва Катерина Олексіївна

Керівник

К.філол.н., доцент

Герман Ірина Станіславівна

Нормоконтролер

Утюж Ірина Геннадіївна

**Запоріжжя
2005**

ДОДАТОК Б**ЗМІСТ**

Завдання (тільки на кваліфікаційну, дипломну й магістерську роботу)	2
Реферат (тільки для дипломної й магістерської).....	4
Вступ.....	5
Розділ 1. Творчість Наталени Королевої в оцінці тогочасної й сучасної критики.....	8
Розділ 2. Жанри публіцистики.....	25
2.1. Теорія жанрів у журналістиці: класифікація, критерії поділу.....	25
2.2. Нарис як художньо-публіцистичний жанр: історія розвитку, сучасні особливості функціонування.....	40
Розділ 3. Особливості публіцистичної спадщини Наталени Королевої.....	50
Висновки.....	63
Список використаних джерел.....	70
Додаток А.....	73

ДОДАТОК В**Завдання**

Запорізький національний університет

Факультет журналістики Кафедра журналістської творчості, реклами та зв'язків із громадськістюСпеціальність журналістика

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедрою _____

_____ р.

ЗАВДАННЯ**на дипломний проект (роботу) студентіві****Бусласвій Катерині Олексіївні****1. Тема проекту (роботи) ПУБЛІЦИСТИЧНА СПАДЩИНА НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ**затверджена наказом по університету від 02.11.2004 р. № 24 с.

2. Термін здачі студентом закінченого проекту (роботи) _____ 25 квітня 2005 _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) праці, присвячені розгляду публіцистики, зокрема нарисів, таких вітчизняних і зарубіжних вчених-журналістикознавців: В.Алексєєва, В.Ампілова, Т.Беневоленської, Є.Богата, І.Михайлина, О.Нерух, Б.Польового, Є.Прохорова, Д.Прилюка, О.Тертичного

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити)_ 1) проаналізувати стан розробки питань функціонування й особливостей публіцистичних творів у сучасному вітчизняному й зарубіжному журналістикознавстві;3) проаналізувати стан дослідження творчості Н.Королевої прижиттєвими й сучасними критиками; 4) дослідити особливості ідейно-тематичного розмаїття нарисистики авторки; 5) виявити основні духовні пріоритети у світосприйнятті Н.Королевої; 6) простежити мовно-стилістичні особливості творів.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____ - _____

6. Консультанти з проекту (роботи), із залученням розділів проекту, що їх стосується

Розділ	Консультант	Підпис, завдання видав	Дата, завдання прийняв
1	Герман І.С.	Герман І.С.	Буслаєва, 21.10.2004
2	Герман І.С.	Герман І.С.	Буслаєва, 12.12.2004
3	Герман І.С.	Герман І.С.	Буслаєва, 15.01.2005
Вступ	Герман І.С.	Герман І.С.	Буслаєва, 02.03.2005
Висновки	Герман І.С.	Герман І.С.	Буслаєва, 24.03.2005

7. Дата видачі завдання _____ 10.10.2004 _____

Керівник _____ Герман _____
підпис

Завдання прийняв до виконання _____ Буслаєва _____
підпис

Календарний план

Пор. №	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Термін виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Затвердження теми та призначення наукового керівника	До 1 жовтня	
2.	Підготовка календарного плану виконання дипломної роботи і затвердження його науковим керівником	До 10 листопада	
3.	Підготовка та узгодження розширеного плану дипломної роботи	До 20 листопада	
4.	Підготовка чорнового варіанту роботи для першого читання науковим керівником	До 30 січня	
5.	Усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника, подання чорнового варіанту на друге читання	До 15 березня	
6.	Урахування рекомендацій наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, що проводилися під час практики, підготовка варіанту роботи до рецензування; отримання рецензії	До 02 квітня	
7.	Подання роботи і рецензії науковому керівникові	До 05 квітня	
8.	Доопрацювання дипломної роботи з урахуванням рекомендацій рецензента і наукового керівника. Чистове оформлення роботи, подання її науковому керівникові на підготовку відгуку.	До 15-25 квітня	
9.	Написання відгуку науковим керівником та його остаточна інформація завідувачеві кафедри щодо завершення роботи	За тиждень до початку роботи комісії	

Студент-дипломник _____ Буслаєва _____

Керівник проекту _____ Герман _____

ДОДАТОК Г

РЕФЕРАТ

Дипломна (магістерська) робота **“Публіцистична спадщина Наталени Королевої”** – основний текст – 60(80) сторінок. Для виконання дипломної роботи опрацьовано 50 (100) джерел.

Об'єктом дослідження є масив публіцистичної творчості Н. Королевої, опублікований у вітчизняній та зарубіжній періодиці 20-60 років ХХ століття, матеріали Київського відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України (нарис “Невмируща вдача”), матеріали Празького літературного архіву “Pamatnik Narodniho Pisemnictvi”: рукописи нарисів “Помпейська згадка”, “Турецька неволя”, “Домік Лермонтова (З моїх пестрих згадок)”, “Невмируща вдача”; біографічні матеріали, що зберігаються у Statni Oblastni Archiv v Treboni, Statni Okresni Archiv Pisek (Державному обласному архіві в Требоні та державному регіональному архіві в Пізеку, Чехія).

Предметом дослідження є ідейно-тематичне розмаїття, духовні орієнтири та мовно-стилістичні особливості нарисів Наталени Королевої.

Мета роботи: виявити й проаналізувати публіцистичну спадщину, зокрема нариси, з'ясувати їх місце у творчому доробку Наталени Королевої.

Реалізація мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

1) проаналізувати стан розробки питань функціонування й особливостей публіцистичних творів у сучасному вітчизняному й зарубіжному журналістикознавстві;

2) зібрати фактичний матеріал;

3) проаналізувати стан дослідження творчості Н.Королевої прижиттєвими й сучасними критиками;

4) дослідити особливості ідейно-тематичного розмаїття нарисистики авторки;

5) виявити основні духовні пріоритети у світосприйнятті Н.Королевої;

6) простежити мовно-стилістичні особливості творів.

Методологічну і теоретичну основу дослідження складають праці, присвячені розгляду публіцистики, зокрема нарисів, таких вітчизняних і зарубіжних вчених-журналістикознавців: В.Алексєєва, В.Ампілова, Т.Беневоленської, Є.Богата, І.Михайлина, О.Нерух, Б.Польового, Є.Прохорова, Д.Прилюка, А.Тертичного.

У процесі дослідження застосовувалися такі **методи**: аналізу й синтезу, порівняльно-історичний, типологічний, компаративістський.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дослідження є першою спробою визначити, виокремити й детально проаналізувати масив публіцистики Наталени Королевої, з'ясувати її ідейно-тематичне, духовне і мовно-стилістичне багатство, заглибитися в мікроструктуру нарисів письменниці, художній стиль якої полягає в синтезі старогрецького, скіфського, візантійського й староруського світів.

Сфера застосування: матеріали дипломного дослідження можуть бути використані під час подальших наукових розробок, викладання вузівських і шкільних курсів, пов'язаних з історією української публіцистики, при написанні курсових та дипломних робіт студентів.

ЖАНР, ПУБЛІЦИСТИКА, НАРИС, ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНЕ БАГАТСТВО, ДУХОВНІ ОРІЄНТИРИ, МОВА І СТИЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

ДОДАТОК Д

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Характер истика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14). 2. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу). 2. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX — початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с. 3. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук. праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.

Багато- томний доку- мент	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007.— (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005— . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. — Одесса : Астропринт, 2006.— (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002. — Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с.
Матеріа ли конфере нцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. 2. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ).
Словник и	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с. 2. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.
Законод авчі та нормати вні докумен ти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).
Дисерта ції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.
Авторе ферати дисерта цій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль,

	<p>2007. — 20, [1] с.</p> <p>2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.</p>
Частина книги, періодичного, продовжаного видання	<p>1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38.</p> <p>2. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61.</p> <p>3. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

ДОДАТОК Е
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ
ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ТВОРУ

1. Новизна реальної конкретної ситуації (РКС), достовірність її відображення і обґрунтованість інтерпретації;
2. Масштаб і значимість проблеми, під кутом зору якої розглядається РКС;
3. Оперативність матеріалу;
4. Конструктивність і переконливість ідеї;
5. Достатня повнота і яскравість елементарних виражальних засобів (ЕВЗ), вмотивованість їх застосування;
6. Чіткість і вмотивованість монтажно-композиційного вирішення твору (за допомогою чого твориться звуковий образ);
7. Сміслова точність, яскравість журналістського образу;
8. Логічна і лексична стилістична грамотність матеріалу.

ДОДАТОК Ж

ВАШІ ОБОВ'ЯЗКИ ЯК ЖУРНАЛІСТА

Ця декларація була прийнята міжнародною федерацією журналістів як кодекс принципів, яких мають дотримуватись працівники засобів масової інформації, що займаються збиранням, розповсюдженням, коментуванням новин і описом подій.

1. Повага до правди і права суспільства знати правду – перший заповіт журналіста.
2. На виконання цього обов'язку журналіст повинен відстоювати принципи свободи. Це стосується збирання і публікації новин, а також коментування і критики.
3. Журналіст зобов'язаний передавати лише вивірені факти, в достовірності яких він переконався. Він не повинен приховувати суспільно важливу інформацію, фальсифікувати, спотворювати документи.
4. Журналіст зобов'язаний користуватися тільки чесними методами для одержання інформації, фотографії і документів.
5. Журналіст повинен докласти максимум зусиль для того, щоб дати спростування опублікованій інформації, якщо вона виявилася неточною і завдала шкоди.
6. Журналіст зберігає професійну таємницю: джерело інформації, яке не бажає обнародувати себе, має залишитись не розсекреченим.
7. Журналіст не повинен допускати розповсюдження засобами преси в будь-якій формі ідей дискримінації, оснований на расовій, національній і статевій належності, соціальному становищі, сексуальній орієнтації, мові, релігії, політичних поглядах і ін.
8. Журналіст повинен розцінювати як серйозний професійний поступок наступне:
 - плагіат;
 - упереджене спотворення інформації;
 - образи, наклепницькі, необгрунтовані звинувачення навішування ярликів;
 - хабарі в будь-якій формі з метою проштовхнути в пресу чи чинити перепони публікації тієї чи тієї інформації.
9. Звання журналіста зобов'язує дотримуватись викладених вище принципів. Журналіст шанує закони будь-якої країни, але в тому, що стосується виконання свого професійного обов'язку, він визнає юрисдикцію тільки своїх колег, відкидаючи будь-які спроби тиску і втручання з боку уряду чи будь-кого.

ДОДАТОК II

КОДЕКС ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Свобода слова в діяльності засобів масової інформації є одним із найважливіших інститутів демократії. Керуючись Загальною декларацією прав людини, Всесвітньою Хартією свободи преси ООН, Конституцією та чинним законодавством України, Кодекс професійної етики українського журналіста визначає основні морально-етичні орієнтири, яких журналіст повинен дотримувати під час виконання своїх професійних обов'язків для того, щоб його діяльність всіяко сприяла якнайкращому і найефективнішому прояву власних творчих можливостей в ім'я утвердження добра і справедливості.

1. Головний обов'язок журналіста – сприяти забезпеченню громадян на отримання оперативної інформації. Це зобов'язує його у своїй діяльності завжди бути об'єктивним, коректним, відповідальним за свою справу. Журналіст поширює і коментує лише ту інформацію, у правдивості якої переконаний. Він уникає неповноти або неточностей чи викривлень інформації, які могли б завдати моральної шкоди честі та гідності людини, неприпустимі з його боку недостовірності повідомлення.

2. Під час виконання професійних обов'язків журналіст не може вдаватися до протизаконних, некоректних способів отримання інформації, використовувати своє службове становище в особистих цілях. Як тяжкий злочин сприймаються факти, одержані ним за будь-яких обставин платні (хабара) за поширення брехливої або утаювання достовірної інформації. Журналіст поважає осіб, які надають йому інформацію, не розголошує її джерела, за винятком судової вимоги.

3. Журналіст має право відмовитись від виконання завдання редакції щодо підготовки та поширення власної інформації, якщо її зміст після редакційної правки зазнав істотних змін, що суперечить його переконанням або пов'язані з порушенням норм професійної етики. В усіх інших випадках, коли журналіст оприлюднює неправдиву інформацію, у якій перекручено факти або ж зведено наклеп чи завдано моральної образи людині, він зобов'язаний у тому ж самому засобі масової інформації визнати свою провину шляхом вибачення і виправлення помилок.

4. Журналіст повинен уникати у своїх публікаціях та передачах образ із приводу національних, расових, етичних та релігійних поглядів людей, протидіяти екстремізму та обмеженню громадських прав за будь-якими ознаками. Він утримується від натяків або коментарів, що стосуються фізичних вад чи хвороб

людини, зобов'язаний уникати вживання образливих висловів, які можуть завдати їй моральної чи фізичної шкоди.

5. Журналіст у своїх повідомленнях не втручається у судові справи, поки ведеться слідство, уникає характеристик людей, запідозрених у злочині, але вина яких не встановлена вироком суду, що набрав законної сили. Не виключається його право на журналістське розслідування, пов'язане з тими або іншими подіями і фактами, що мають громадське звучання і покликані захищати інтереси суспільства та особи.

6. Журналіст дорожить власним авторитетом та репутацією, несе не лише юридичну, а й моральну відповідальність перед суспільством за правильність повідомлень і справедливість суджень, поширених за власним підписом, під псевдонімом чи анонімно, але з його відома та згоди.

7. Журналіст у своїй професійній поведінці не має права ставити особисті інтереси понад усе. Замовчування чи поширення ним інформації шляхом одержання незаконних винагород або подання її як такої, що містить наклеп, упередженість, необгрунтовані звинувачення, - неприпустимі. Привласнення чужих думок і творів, матеріалів частково чи повністю (плагіат) суперечить професійній етиці журналіста, є підставою для осуду його з боку колег і оцінюється ними як ганебний вчинок.

8. Журналіст у практичній діяльності не піддається тискові владних структур, особливо в тих випадках, коли йому нав'язують чужу чи то хибну думку, орієнтують на фальсифікацію фактів. Він вважає непристойним використовувати свою репутацію і службове становище для поширення матеріалів з метою наживи, у кар'єристських цілях та керуючись прагненням догодити певним силам чи особам.

9. Журналіст поважає і відстоює професійні права колег, дотримується норм і правил поведінки у редакційному колективі. Він є скромним, наполегливим і працелюбним на шляху до творчого визнання. Його моральний обов'язок – допомога й фаховому становленні молодих журналістів.

10. Порушення журналістами положень цього Кодексу піддаються громадському осудові, розглядаються на зборах редакційного колективів, у первинних організаціях Спілки журналістів та радами професійної етики.

(Прийнято на IX з'їзді Спілки журналістів України 18 квітня 1997 року)

Методичне видання
(українською мовою)

Доценко Катерина Олексіївна
Костюк Віктор Володимирович

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КУРСОВИХ, БАКАЛАВРСЬКИХ, ДИПЛОМНИХ І
МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

для студентів денної та заочної
форм навчання факультету журналістики
(спеціальності “Журналістика”,
“Реклама та зв’язки із громадськістю”,
“Медіа-комунікації”)

Рецензент І.С.Бондаренко
Відповідальні за випуск К.О.Доценко, В.В.Костюк
Коректор К.О.Доценко

Підписано до друку 29.02.2012.
Формат 60х90х16. Папір офсетний.
Друк різнографічний. Умовн. друк. арк. 2,3.
Замовлення №112. Наклад 100 примірників